

S a d r Ź a j

**Kodeksa etike i profesionalne odgovornosti sa smernicama ka integritetu
Društva konzervatora Srbije**

I

ISTINITOST – TUMAČENJE ISTRAŽIVANJA, ISTRAŽIVAČKIH RADOVA I
STRUČNIH ZAKLJUČAKA

II

NEZAVISNOST OD PRITISAKA

III

SPREČAVANJE KORUPCIJE I SUKOBA INTERESA

IV

ODGOVORNOST U KONZERVATORSKOJ STRUCI

V

KONZERVATORSKA PAŽNJA

VI

ODNOS PREMA ARHIVSKIM IZVORIMA I INFORMACIJAMA - DELJENJE ZNANJA
I ISKUSTVA

VII

POŠTOVANJE RADA PRETHODNIKA I OSTALIH PRETHODNIH RADOVA

VIII

KORIŠĆENJE ČASNIH SREDSTAVA I MEDIJI

IX

POŠTOVANJE AUTORSTVA RADA I SRODNIH PRAVA

X

ZAŠTITA KONZERVATORA I OBRAĆANJE JAVNOSTI

XI

UČEŠĆE U MEĐUNARODNIM AKTIVNOSTIMA

XII

DOPUNA PRIMERIMA IZ PRAKSE (KRŠENJE AUTORSKIH PRAVA, NEPRIMERENI SADRŽAJI, PRIVATNOST KONZERVATORA, NACIONALNA PRIPADNOST, ETIKA I FUNKCIJA, (NE)IMENOVANI KOMENTARI)

**KODEKS ETIKE I PROFESIONALNE ODGOVORNOSTI SA SMERNICAMA KA
INTEGRITETU DRUŠTVA KONZERVATORA SRBIJE**

Uputstva i smernice

P R E A M B U L A

Društvo konzervatora Srbije ovaj Kodeks donosi kao etički standard u profesionalnom postupanju njegovih članova.

Dužnost je članova Društva konzervatora Srbije da slede profesionalne i etičke principe sadržane u Kodeksu, i da se suprotstave pritiscima da te principe prekrše.

Kodeks preporučuje solidarnost sa svim kolegama odgovarajuće struke odnosno smeru, koji i ne moraju biti članovi Društva konzervatora Srbije, kada su ugroženi standardi njihovog profesionalnog postupanja u skladu sa ovim Kodeksom.

Kodeks ima cilj da na profesionalnoj i integritetskoj osnovi uredi rad svojih članova na kulturim i prirodnim dobrima i dobrima srpskog porekla u inostranstvu koja su od značaja i interesa za Republiku Srbiju i delovanje u interesu javnosti (u daljem tekstu: kulturna i prirodna dobra i dobra srpskog porekla u inostranstvu). Pojam kulturnog dobra u smislu ovog Kodeksa, odnosi se na stvari, tvorevine i objekte koji pripadaju regulisanoj pravnoj materiji shodno nadležnostima propisa o kulturim dobrima i njegovih izvršnih propisa, kao i drugih pozitivnih propisa iz predmetne oblasti (ratifikovane međunarodne konvencije i ugovori), a pojam prirodnog dobra u smislu ovog Kodeksa, odnosi se na stvari, tvorevine i objekte koji pripadaju pravnoj materiji shodno nadležnostima propisa o zaštiti prirode i njegovih izvršnih propisa, propisima iz nadležnosti zaštite životne sredine i njihovih izvršnih propisa i drugih pozitivnih propisa iz ove oblasti (ratifikovane međunarodne konvencije i ugovori).

Ovim kodeksom se uspostavljaju pravila u članstvu Udruženja Društvo konzervatora Srbije, radi pojedinačnog i zajedničkog zalaganja i promovisanja obaveze čuvanja i zaštite kulturnih dobara i prirodnih dobara zbog njihove suštinske povezanosti kao javnih dobara.

Ukoliko se po ovom Kodeksu u nekim etičkim pitanjima ne može postupiti, onda će se primeniti Etički principi ICOMOS-a. Ukoliko se za pojedina etička pitanja ne mogu

primeniti ni Etički principi ICOMOS-a, onda će se konsultovati pravni savetnik i drugačije rešiti spor iz oblasti etike i profesionalne odgovornosti.

Ukoliko postoje saznanja da se po nekom pitanju u vezi sa materijom ovog Etičkog kodeksa vodi spor pred redovnim sudom Republike Srbije, članovi Suda časti DKS će obustaviti postupak do završetka takvog spora, i po donošenju odluke redovnog suda nastaviće postupak ceneći njegovu odluku.

CILJEVI KODEKSA

Profesionalni i etički standardi definisani u ovom Kodeksu teže podizanju ugleda konzervatorske i restauratorske struke, stručnih i naučnih disciplina na kojima se zasniva rad njegovih članova odgovarajuće struke odnosno smeru, teže zalaganju za slobodu i nezavisnost u profesionalnom radu, podršci stručnim i naučnim ekspertizama za kulturna i prirodna dobra i dobra srpskog porekla u inostranstvu, teže profesionalnosti u planiranju i izvođenju radova koji su zasnovani na istraživanjima u skladu sa standardima, poznatom i dobrom praksom struke.

SMERNICE ZA SPROVODJENJE KODEKSA

Svi stručnjaci odgovarajuće struke odnosno smeru i pojedinci koje okuplja interesovanje za zaštitu kulturnih i prirodnih dobara i dobara srpskog porekla u inostranstvu, profesionalno su odgovorni javnosti, pomoći u izvršavanju javnopravnih ovlašćenja ustanova zaštite kulturnih i prirodnih dobara i opštim interesima Republike Srbije, a ne njihovim privatnim, ekonomskim, političkim ili drugim interesima.

Dužnost je članova Društva konzervatora Srbije da interes javnosti stave iznad svih drugih interesa u pogledu potpunog, blagovremenog i istinitog obaveštavanja i zagovaranja brige za stanje njihovih kulturnih i prirodnih dobara i dobara srpskog porekla u inostranstvu, kao i javno ukazivanje na obaveze, prava i dužnosti javnosti u pogledu čuvanja, korišćenja i održavanja njenih kulturnih i prirodnih dobara i dobara srpskog porekla u inostranstvu. U smislu ovog Kodeksa, pod pojmom **interes javnosti** podrazumeva se objavljivanje svih važnih informacija koje su stručnoj i opštoj javnosti od pomoći pri formiranju vlastitog suda i mišljenja o pojavama i događajima u konzervatorskoj delatnosti.

Ustanove zaštite kulturnih i prirodnih dobara, iz kojih se okupljaju članovi ovog Društva, ostala pravna i fizička lica koji čine članstvo ovog Društva, imaju nesporno pravo da ostvaruju poslovnu dobit i njome se rukovode u poslovanju na osnovu

profesionalne delatnosti nastale u radu i iz članstva ovog Društva (promocije, publikacije, medijska podrška i slično). Takođe, razlog postojanja Društva konzervatora Srbije jeste izvršavanje javnog interesa u brizi za kulturu i obrazovanje, i vlasničko pravo nad kulturnim i prirodnim dobrima ga ne sme narušiti u skladu sa ustavnopravnim subjektivitetom ovih dobara. Eventualni poslovno-politički interesi ustanova koje raspolažu javnopravnim ovlašćenjima, poslovno-politički i ekonomski interesi fizičkih i pravnih lica ili drugi privatni interesi stručnih ili fizičkih lica, ili druge vrste partikularnih interesa, ne smeju biti izgovor ili opravdanje za kršenje ovog Kodeksa.

Članovi Društva koji zauzimaju upravljačke pozicije ili pozicije u upravnim odborima po javnim ustanovama, organizacijama i preduzećima ili izvršavaju neke druge javnopravne dužnosti ili su članovi drugih domaćih i međunarodnih udruženja ili nastupaju sa pozicije univerzitetskog nastavnika, ne smeju po svom nahođenju, bez saglasnosti uže ili šire stručne javnosti u okviru ovog Društva, menjati pravila dobrih poslovnih i profesionalnih običaja u odnosu na druge članove ovog Društva koji ne zauzimaju upravljačku poziciju ili poziciju u upravnim odborima po javnim ustanovama, organizacijama i preduzećima ili nisu članovi drugih domaćih i međunarodnih udruženja ili koji ne izvršavaju neke druge javnopravne dužnosti ili ne nastupaju sa pozicije univerzitetskog nastavnika (zabrana diskriminacije i trgovine uticajem u članstvu).

Članovi Društva koji zauzimaju upravljačke pozicije ili pozicije u upravnim odborima ustanova za zaštitu kulture i prirode iz reda zaposlenih, ili se nalaze u telima iz kojih vrše druge javnopravne dužnosti (učešće u komisijama državnih organa i organizacija, i slično) ili su članovi drugih domaćih i stranih udruženja ili su u univerzitetnoj nastavi, imaju pravo da definišu i iskažu stručne stavove, ali oni ne smeju biti u sukobu sa zakonom (diskriminacija, ponižavanje, pretnja, ometanje po vidovima ravnopravnosti, trgovina uticajem, samovlašće, sukob interesa, i druge radnje koje bi odgovarale osnovnim i kvalifikovanim krivičnim radnjama u skladu sa zakonom), niti u suprotnosti sa ovim profesionalnim kodeksom niti na štetu po projekte, predloge i integritet drugih članova ovog Društva zbog njihovih projekata, predloga ili iskazane javne reči.

Dužnost je članova Društva konzervatora Srbije da zagovaraju međukulturno pomirenje, saradnju i ravnopravnost, i profesionalno zagovaraju sve metode kojima se utiče na doseganje takvih međunarodnih standarda.

Dužnost je svih članova Društva konzervatora Srbije da ovaj Kodeks primenjuju, a nadzor nad primenom ovog Kodeksa da vrše Predsednik, Potpredsednik u odsutnosti Predsednika i sve sudije Suda časti Društva konzervatora Srbije.

Dužnost je članova stručnjaka odgovarajućih struka odnosno smerova da poštuju utvrđena pravila iz ovog Kodeksa, a članovi koji krše načela ovog Kodeksa ne mogu da računaju na bezrezervnu podršku kolega iz članstva Društva konzervatora Srbije.

I ISTINITOST – TUMAČENJE ISTRAŽIVANJA, ISTRAŽIVAČKIH RADOVA I STRUČNIH ZAKLJUČAKA

- 1. Obaveza konzervatora članova Društva jeste da tačno i objektivno tumači ranija istraživanja, pažljivo prati istraživačke radove i kolegijalno ceni stavove iskazane u ranijim i tekućim stručnim zaključcima, poštujući standarde profesije i iskazujući pažnju dobrog stručnjaka.**

Smernice:

Ranija istraživanja i istraživački radovi kao i na osnovu njih doneti stručni zaključci, predstavljaju za konzervatora člana Društva stečenu obavezu, autorsku, intelektualnu i radom stvorenu vrednost, naročito u odnosu na rad preminulih stručnjaka i stručnjacima starije generacije.

Sa konzervatorom članom Društva nespojivi su akti negiranja i omalovažavanja ranije primenjenih metoda, naročito ukoliko se radi o takvim tehničkim i tehnološkim postupcima koji su u vreme izvođenja tih ranijih radova bili jedino poznati, priznati, prihvatljivi i od drugih stručnjaka u to vreme preporučeni.

Svaki vid profesionalne osвете nad autorskim, intelektualnim i radom stvorenih vrednosti kolega konzervatora, a naročito starijih i preminulih kolega, smatra se teže kažnjivim prekršajem u standardu profesionalnog postupanja.

- 2. Obaveza konzervatora članova Društva jeste da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno obaveste svoje sekcije po kojima su organizovani o događajima od interesa za stručnu javnost i članstvo, poštujući pravo stručne javnosti i članstva da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda profesije i pažnje dobrog stručnjaka (u smislu člana 18. propisa o obligacionim odnosima).**

Smernice:

Moguće dejstvo objavljene informacije na javne ustanove ili državne organe i organizacije ne sme da utiče na odluku o njenom objavljivanju.

Politička ili ideološka priroda kulturog i prirodnog dobra i dobra srpskog porekla u inostranstvu ne sme da utiče na odluku o njenom objavljivanju, čak i ukoliko je ta politička ili ideološka pozadina u suprotnosti s političkim ubeđenjima stručnjaka, drugih stručnjaka članova Društva ili pretežnog dela javnosti.

Saopštenja koja daju članovi stručnjaci ovog Društva u odnosu na stavove političkih stranaka ili drugih interesnih grupa moraju da budu označena kao takva sa jasno izrečenom i napisanom ogradom u odnosu na ovo Društvo (sa podložnom napomenom, prema sledećem: „ovo saopštenje ne označava nužno i zvanične stavove Društva konzervatora Srbije“). U slučaju da je saopštenje člana prethodno dostavljeno Predsedništvu, a Predsedništvo odbacilo pružanje podrške ovakvom saopštenju, javnost mora biti obaveštena o primarnom izvoru informacije i činjenici da je Predsedništvo odbacilo podršku takvom saopštenju.

Ukoliko Predsedništvo Društva prihvati pružanje podrške saopštenju stručnjaka, i saopšti ga u ime člana stručnjaka, ne sme da izmeni činjenice, kontekst u kojem su upotrebljene, niti njihov smisao.

- 3. Pravo je ustanova kulture i ustanova zaštite prirode da utvrđuju drugačije planove i programe rada i naknadno usklađuju obim planova i programa rada u odnosu na predloge zaposlenih članova, ali je obaveza konzervatora članova Društva da prave jasnu razliku između činjenica koje javno upoređuju, prenose, komentarišu, pretpostavljaju i nagađaju.**

Smernice:

Ustanove kulture koje planiraju svoje programe rada i razvoja snose odgovornost za ono što planiraju, što zagovaraju kroz projekte i za šta daju službene informacije. Ukoliko se prilikom upoređivanja, prenošenja informacija, komentarisanja, pretpostavljanja i nagađanja navode podaci koji bi eventualno imali veze sa određenom ustanovom culture, onda se ime ustanove navodi kao izvor informacije, a upoređivanje takvih službenih informacija, komentara, pretpostavki i nagađanja ne sme da promeni elementarno značenje, odnosno zaključak koji je ustanova kulture službeno dala.

Ukoliko je objavljeni ili izrečeni komentar osnovan a u suprotnosti je sa poslovnom politikom ustanove u kojoj je zaposlen član Društva, preporučljivo je da o tome bude obavešteno Predsedništvo Društva.

Otvoreno zalaganje za jednu političku stranku ili opciju nespojivo je sa stručnim radom i profesijom.

Konzervatori članovi Društva nisu obavezni da osobi od koje su primili arhivsku dokumentaciju i podatke omoguće autorizaciju tekstova. Ukoliko se, u dogovoru s redakcijom časopisa, ipak odobri autorizacija, osoba od koje je pribavljena arhivska dokumentacija i podaci, nema pravo da menja i podešava rezultate stručnog rada i smisao zaključaka.

Promene fotografija koje su sastavni deo izveštaja, stručnih i naučnih radova su nedopustive bez saglasnosti autora.

Mora se jasno naglasiti razlika između dokumentarne fotografije i fotomontaže, kako se zainteresovana javnost za kulturna i prirodna dobra ne bi dovela u zabludu.

Nedopustive su drastične intervencije pri digitalnoj obradi dokumentarne fotografije. Dozvoljene su samo minimalne korekcije (u domenu boja, kontrasta, oštine, i slično) koje ne utiču na njen sadržaj.

- 4. Dužnost je konzervatora člana Društva da u predlozima za finansiranje svog rada (planiranju, projektovanju, pisanim saopštenjima, analizama i slično) naznači izvore, građu i dokumentaciju od koga koristi. Takođe, ukoliko stručnjak ne želi da izvor građe i dokumentacije bude otkriven, a stvar je učinjena dovoljno verovatnom i osnovano prihvatljivom, ostali stručnjaci i članovi Društva postupaju sa dužnom profesionalnom pažnjom i svojim profesionalnim autoritetom staju iza njegovog obrazloženog rada i odgovaraju za njegovu tačnost.**

Smernice:

U slučaju da se izvor građe, podataka i saznanja uslovljava da ostane neimenovan, kolege su dužne da to poštuju, ali je preporuka da se ova vrsta diskrecije izbegava. Od ovog pravila može da se odstupi ukoliko postoje naznake da se radi o trgovini uticajem, interesima koji dovode u pitanje principe akademske čestitosti ili su na štetu Društvu.

Preporučljivo je da se u ovim situacijama konsultuje pravni savetnik ili Nacionalni prosvetni savet Republike Srbije.

- 5. Dužnost je konzervatora člana Društva da, kada je to neophodno, konsultuje što više kolega odgovarajuće struke odnosno smera, i da im lično omogući iznešenje njihovog kritičkog ili raspravnog stava, zadržavajući svoje pravo na obrazložen odgovor.**

Smernice:

Poželjno je zatražiti savet i pribaviti najmanje dva nezavisna nalaza koji će određeni stručni stav da potvrde ili ospore. Naročito je poželjno obaviti više konsultacija kada

je izvorna dokumentacija nepotpuna ili nepostoji, na način kojim će se obezbediti nezavisni stručni nalaz na osnovu zatečenih činjenica.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

- 6. Sa konzervatorom članom Društva nespojivi su javno objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta, glasina, kao i izmišljenih pisama ili pisama čiji autor nije poznat ili njegov identitet nije proverljiv. Nespojivo je sa konzervatorom članom Društva davanje podataka medijima za koje je Predsedništvo Društva konzervatora Srbije prethodno odbilo da daje javna saopštenja.**

Smernice:

Sadržaj pisama i javnih obraćanja medijima moraju biti u skladu sa načelima profesionalne etike, sa nivoom detaljnosti koji će stvar učiniti dovoljno verovatnom. Preporučuje se Sudu časti da kao teži prekršaj karakteriše pisma, javna saopštenja i javna obraćanja kojima se vređa rad kolega i starijih kolega opisan tačkom I, stav 1. ovog Kodeksa.

U slučaju da konzervator proceni da objavljivanje nepotvrđene informacije ili nagađanje jeste u interesu javnosti, dužan je da jasno i nedvosmisleno naglasi da takva informacija nije potvrđena i da podrazumeva pribavljanje detaljnijih nalaza ili dokaza.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

II

NEZAVISNOST OD PRITISAKA

- 1. Dužnost je konzervatora člana Društva da se suprotstavi svakom pritisku na slobodno i stručno obavljanje profesije, kao i svakom vidu ideološko-političkog, finansijskog, investitorskog i drugog uticaja. Stručnjak ne sme odlagati objavljivanje bitnih informacija, osim zbog neophodne provere tačnosti. Dužnost je Društva da pruži pravnu pomoć i zaštitu svakom svom članu.**

Smernice:

Konzervator član Društva mora da izvesti javnost o pritiscima koji osporavaju i ugrožavaju standarde profesionalnog rada i prava javnosti da poznaju činjenice u vezi sa kulturim i prirodnim dobrima.

Društvo konzervatora Srbije je dužno da solidarno zaštititi stručnjaka konzervatora od svakog oblika pritiska i pruži mu pravnu pomoć i zaštitu.

- 2. Eventualni poslovno-politički i ekonomski interesi javnih ustanova u kojima su konzervatori članovi Društva zaposleni ili su članovi**

stručnjaci postavljeni i ovlašćeni za izvršavanje poslova sa upravljačkih pozicija ili sa pozicija u upravnim odborima ustanova za zaštitu kulture i prirode iz reda zaposlenih, ili se nalaze u telima iz kojih vrše druge javnopravne dužnosti (učesće u komisijama državnih organa i organizacija, i slično) ili su članovi drugih domaćih i stranih udruženja ili su u univerzitetskoj nastavi, ne smeju da utiču na postupanje članova ovog Društva na način koji bi imao za posledicu njihov neprofesionalan i nesavesan rad i izvršavanje njihovih statutarnih prava, dužnosti i obaveza.

Smernice:

Ukoliko se radi o stručnim uverenjima zbog kojih stručnjak konzervator i član Društva može da trpi štetu u profesionalnom angažovanju i vršenju dužnosti, od drugih članova Društva koji su na opisanim pozicijama i raspolažu izvršnim i javnim nadležnostima prema navedenom u ovom stavu, preporučuje se da član navede takve činjenice i saopštenje dostavi Predsedništvu Društva.

- 3. Dužnost je konzervatora člana Društva da se odupre, i da ne bude prisiljen na izražavanje mišljenja ili zagovaranje stručnih stavova protivno njegovoj savesti.**

Smernice:

Konzervator član Društva ne može biti kažnjen zbog odbijanja da drugačije reši neku stručnu stvar suprotno svojim opredeljenjima i moralnim načelima.

Ukoliko stručnjaka konzervatora i člana Društva primoravaju da reši stručnu stvar protivno svojim uverenjima, on ima pravo da sa tim upozna stručnu i optu javnost.

- 4. Dužnost je konzervatora člana Društva da se odupre marketingu i nekritičkom prihvatanju kataloških ponuda i rešenja prilikom metodološkog opredeljivanja za određena konzervatorska rešenja.**

Smernice:

Konzervator član Društva mora se odupreti marketingu i kataloškim ponudama i rešenjima kad je god to moguće, i svoje metodološka opredeljenja zasnovati na istraživanjima, anketama i komunikaciji sa ostalim kolegama.

Preporučuje se Sudu časti da ceni primenu pogrešnih i štetnih materijala u planiranju i izvođenju radova ceni kao težu povredu etike i profesionalne odgovornosti, naročito ako su takvi materijali i nedovoljna metodološka istraženost dovela do oštećenja ili uništenja kulturog ili prirodnog dobra.

- 1. Konzervator član Društva ne sme da prima ili traži materijalnu ili neku drugu korist za prikupljanje, objavljivanje, odlaganje objavljivanja, sprečavanje prikupljanja ili objavljivanja građe i dokumentacije (naročito u postupcima restitucije, rehabilitacije, arhivske dokumentaristike i projekata, ili dokumentacije od značaja za akademske doktorske studije i slično), pribavlja sebi korist u postupku propisivanja mera tehničke zaštite i davanja saglasnosti za određene radove, pribavlja sebi korist prilikom izvođenja radova, pribavlja sebi korist prilikom vršenja stručnog uvida, stručne ekspertize, obavljanju veštačenja i slično.**

Smernice:

Preporučuje se brzo i tačno ukazivanje, ili na osnovu osnovane pretpostavke, na kojima je moguće naći traženu građu, dokumentaciju i materijale. Preporučuje se Sudu časti da ucene, namerno prećutkivanje, sračunato davanje pogrešne informacije u cilju ometanja, davanje informacije u cilju sticanja koristi, vršenje trgovine uticajem i slično, smatra teškim prekršajem etike, kolegijalnosti i profesionalne odgovornosti.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

- 2. Konzervator član Društva je obavezan da odbije poklon ukoliko se može sa razlogom pretpostaviti da je poklon povezan sa obavljanjem njegove profesije i da može uticati na službenost, stručnu objektivnost i profesionalnost u radu. Stručnjak konzervator i član Društva je obavezan da prijavi svojoj sekciji u kojoj je organizovan nuđenje ili dobijanje poklona u vezi sa obavljanjem posla, a Sekcija po ispitnom postupku podatke dostavi Predsedništvu Društva.**

Smernice:

Prihvatanje poklona dozvoljeno je samo u slučajevima primanja propagandnog materijala (olovke, notesi, delovi garderobe – majice i slično) ili dobara neznatne materijalne vrednosti.

- 3. Ukoliko su neka lica ili organizacije platili neke putne troškove konzervatoru članu Društva, ili obuku, ili doškolovavanje, on je dužan da tu činjenicu navede u tekstu/prilogu koji se odnosi na njegove izveštaje i saopštenja.**

Smernice:

Ukoliko se planiraju, izrađuju i zagovaraju određeni projekti ili radovi a koji su rezultat nekog studijskog putovanja, profesionalnog usavršavanja ili stipendije, a koje organizuju i plaćaju državni organi i organizacije, međunarodne fondacije, političke stranke, kompanije i slično, onda se takve informacije nedvosmisleno moraju navesti u izveštajima, saopštenjima i obrazloženjima.

4. Konzervator član Društva ne planira i ne obavlja radove na stvarima, tvorevinama i dobrima u vezi kojih ima privatni (lični ili grupni) interes.

Smernice:

Neće se smatrati neprimerenim ukoliko stručnjak konzervator koji planira neke projekte ima i lični interes, planira i zagovara takve radove ako je u pitanju dobro od izuzetnog značaja i šireg javnog interesa (na primer, stručnjak koji predlaže, planira i zagovara projekte koji bi se realizovali u okviru imovine negove dalje rodbine ili u njegovom rodnom gradu).

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

5. Konzervator član Društva trebalo bi da učini sve da izbegne situacije koje bi mogle da dovedu do sukoba interesa, stvarnog ili prividnog, i koje bi mogle da ga navedu da kompromituje svoj ugled ili ugled profesije. Stručnjak član Društva koji ne može da izbegne sukob interesa dužan je da bez odlaganja o tome obavesti Predsednika sekcije u kojoj je organizovan ili Predsedništvo Društva.

Smernice:

Konzervator ne bi trebalo da planira i preduzima radove na dobrima koja imaju imovinske veze sa vlasnicima koji su bližeg srodstva, braka ili bližim porodičnim i prijateljskim odnosima.

Konzervator ne bi trebalo da sprovodi radove ili daje saopštenja, zagovara preče ulaganje u dobra u odnosu na koje ima lični, politički ili komercijalni interes (naučno istraživanje i akademske doktorske studije, odbori, komisije i slično).

Konzervator ne bi trebalo da se bavi poslovima u kojima član njegove bliže ili dalje porodice ili blizak prijatelj ima moć odlučivanja (instituti, odbori, fondovi i fondacije i slično).

6. U konzervatorskoj i restauratorskoj profesiji je nepoželjan rad u PR i marketinškim agencijama, agencijama za lobiranje, kao i političkim partijama a poželjna je stručna i statusno neutralna saradnja sa napred navedenim u cilju afirmacije Društva, afirmacije nasleđa. Saradnja se sprovodi na način kojim se organima Društva neodložno dostavljaju podaci o takvoj saradnji.

Smernice:

Učešće u političkoj, izbornoj ili medijskoj kampanji (političke stranke / kompanije i slično), ne može se obavljati istovremeno sa konzervatorskim poslom, a pogotovo se preduzeti radovi u toku ili po njihovom završetku ne mogu predstavljati kao poseban učinak neke partije ili kompanije (kvalifikovati kao lakši prekršaj). Politička aktivnost

članova porodice stručnjaka konzervatora mogla bi da utiče na stvaran ili prividi sukob interesa, te se preporučuje uzdržavanje u tom pogledu.

- 7. Konzervator član Društva ne sme biti u bilo kakvoj vrsti poslovnih odnosa sa subjektima na čijim aktivnostima je angažovan odnosno kojima pruža profesionalnu uslugu.**

Smernice:

Konzervator član Društva ne sme da saraduje sa investitorima od čijeg poslovnog uspeha, na račun stručnih usluga konzervatora, zavisi njegov ili interes njegove (bliže i dalje) porodice ili prijatelja. Ukoliko takav interes postoji, stručnjak konzervator će, po dobijanju zadatka, o tome obavestiti predsednika sekcije i Sud časti. Udovoljavanje finansijerima i investitorima u propisivanju povoljnijih i manje restriktivnih mera zaštite, nego što bi one bile propisane pod drugačijim okolnostima, smatraće se teškom povredom časti konzervatora.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

IV

ODGOVORNOST U KONZERVATORSKOJ STRUCI

- 1. Konzervator član Društva je, pre svega, odgovoran za stanje u kome se nalaze kulturna i prirodna dobra i dobra srpskog porekla u inostranstvu a na kojima je on planirao, izvodio radove, kao i interesima Republike Srbije uopšte u pogledu zaštite njenih javnih dobara. Tu odgovornost ne sme da podredi interesima drugih, a posebno interesima koji bi omalovažili vrednosnosti nečijeg kulturnog i predeonog nasleđa, povredili stvarne ili istorijske činjenice, vređali opšti i državni interesi, nacionalna i verska osećanja, zastupali nacionalističke, šovinističke, nacističke ili separatističke ideje i ideologije i slično.**

Smernice:

Konzervator član Društva mora se suprotstaviti svima koji krše ljudska prava u smislu vređanja osećaja pridadnosti određenom kulturom i predeonom dobru, ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje i podsticanje nasilja, a posebno oštećivanja i uništavanja kulturnih i prirodnih dobara.

Preporučuje se Sudu časti da ceni kao posebno težak etički i profesionalni prekršaj učešće stručnjaka konzervatora u aktivnostima nabrojanim ovom tačkom, i bez odlaganja pokrene odgovarajući pravni postupak u skladu sa zakonom.

2. Falsifikovanje izveštaja, ekspertiza, veštačenja, arhivskih dokumenata i plagijat nedopustivi su i smatraju se teškim prekršajem standarda profesionalnog delovanja konzervatora člana Društva.

Smernice:

Korišćenje tuđih izveštaja, ideja, istraživanja, arhivskog materijala i građe bez odgovajućeg citiranja, grafičke dokumentacije bez adekvatnog navođenja porekla, smatra se plagiranjem, i predstavlja teže povrede profesionalnih i etičkih standarda. Plagiranje ugrožava kredibilitet Društva konzervatora Srbije i dovodi do gubitka poverenja u konzervatorsku profesiju.

Preporučuje se Sudu časti da ceni kao laku povredu korišćenje izveštaja i dokumentacije nenavedenog porekla koji su stvoreni u radu starijih kolega (smatra se da su u međuvremenu takve činjenice postale opštepoznate i dostupne), a kao teži profesionalni prekršaj da ceni plagijat (osnovni i mozaički oblik plagijata).

3. Konzervator član Društva je dužan da poštuje pravilo pretpostavke nevinosti i ne sme nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude Suda časti Društva ili redovne sudijske vlasti Republike Srbije.

Smernice:

Konzervatori članovi Društva su u obavezi da poštuju pravo pretpostavke nevinosti i da štite privatna prava i lični integritet svojih kolega, čak i u slučaju priznanja krivice.

4. Konzervator član Društva je dužan da poštuje i štiti prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa.

Smernice:

Na primer, publicitet i komercijalno naglašavanje usvajanja projekata i realizacije radova koji se odnose na kulturna i prirodna dobra koja su vrednovana na osnovu memorijalnih vrednosti zbog nečovečnog postupanja, mučenja, vređanja dostojanstva žrtava i slično (na primer, ratni zločini, logori, stratišta i mesta pogubljenja) ne sme imati prednosti u odnosu na dostojanstvo i pijetet prema žrtvama i njihovim potomcima.

Preporučuje se Sudu časti da povredu ovog principa kvalifikuje kao tešku povredu etičkog i profesionalnog načela i bez odlaganja pokrene odgovarajući pravni postupak u skladu sa zakonom.

5. Konzervator član Društva neguje kulturu i etiku javne reči, poštuje pravo na odgovor, izvinjenje i ispravku, i dužan je da blagovremeno objavi odgovarajuću ispravku u adekvatno dostupnom javnom glasilu.
6. Konzervator član Društva ne sme pristati da u bilo kojoj medijskoj formi plasira lik i naziv kulturnog i prirodnog dobra, u bilo kakvom obliku komercijalnog oglašavanja ili političke propagande na način koji bi bio protivan propisu iz nadležnosti kulturnih dobara ili zaštite prirode. Stručnjak konzervator i član Društva neće stavljati svoj potpis i zagovarati komercijalna oglašavanja ili političku propagandu.

V

KONZERVATORSKA PAŽNJA

1. Konzervator član Društva je obavezan da pristupa poslu sa dužnom profesionalnom pažnjom.
2. Konzervator član Društva ne sme slepo da veruje izvorima i dokumentaciji kojom se naročito iskazuju stereotipi prema pojedinim vrstama nasleđa i onima koji su takvom nasleđu lojalni. Konzervator član Društva mora da vodi računa o tome da pojedini izvori mogu biti netačni, izmenjeni, nepoznati i nedokazivi.

Smernice:

U istraživanjima i istraživačkim radovima neophodna je posebna pažnja kako bi se izbegla stvarna ili prividna pristrasnost, proistekla iz ličnih odnosa ili stereotipa. Ako anketirani izvor ima interes da omalovaži prirodu drugog i istakne prirodu svog nasleđa, stručnjak konzervator će to ignorisati i tumačiti sa određenog stručnog stanovišta bez pristrasnosti.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

3. U konzervatorskoj profesiji, prećutkivanje činjenica koje imaju veze sa nečijom pripadnošću u odnosu na ranije diskriminisano, zabranjivano, oštećivano ili uništavano nasleđe i dobra, izvezena i otuđena dobra na način koji može bitno da utiče na stav ovih lica o nekom istorijskom događaju, ili prećutkivanje o okolnostima koje bi imale bitnog uticaja na pronalaženje takvog kulturnog i prirodnog nasleđa i dobara, za našu profesiju je jednako krađi, namernom iskrivljivanju činjenica i iznošenju laži.
4. Konzervator član Društva mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i delovi javnosti, i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti kolega, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom, ideološkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu i slično.

VI

ODNOS PREMA ARHIVSKIM IZVORIMA I INFORMACIJAMA

- 1. Konzervator član Društva ima pravo da istražuje sve okolnosti i činjenice o događajima koji su od interesa za pronalaženje, proučavanje i promociju kulturnih i prirodnih dobara i dobara srpskog porekla u inostranstvu, bez straha od bilo čije osvete ili kazne zbog iskazivanja suprotnih rezultata istraživanja u odnosu na poznate i prihvaćene.**
- 2. Konzervator član Društva se u prikupljanju građe, dokumentacije i informacija ne sme služiti iznudom i pretnjom.**
- 3. Konzervator član Društva je dužan da poštuje pravo izvora građe i podataka, tako što će navoditi njegovo puno i tačno ime prema standardima citiranja.**

Smernice:

Preporučuje se Sudu časti da kvalifikuje kao težu povredu etičkih i profesionalnih standarda stručnjaka konzervatora, ukoliko se izmišljaju nepostojeći stručni i naučni izvori i tačno ne navodi poreklo građe, podataka i dokumentacije.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

- 4. Konzervator član Društva je dužan da se predstavi ustanovi kulture iz koje dolazi kao zaposleno lice, da pokaže i navede svoja ovlašćenja ukoliko je angažovan od svojih partnera odnosno trećih lica. Postupanje protivno službenom stavu ustanove kulture, a bez prijave i dokaza podnetih odgovarajućim organima i organizacijama koji vrše nadzor nad radom ustanova u kojima su zaposleni ovi konzervatori članovi Društva, smatra se teškim prekršajem standarda profesionalnog postupanja.**

Smernice:

Preporučuje se Sudu časti da kvalifikuje kao težu povredu etičkih i profesionalnih standarda stručnjaka konzervatora, ukoliko zastupa pravo trećih lica bez znanja ustanove iz koje dolazi kao zaposlen. Preporučuje se Sudu časti i da bez odlaganja pokrene odgovarajući pravni postupak u skladu sa zakonom.

- 5. Konzervator član Društva nikada ne sme da zloupotrebi emocije drugih ljudi, njihovo neznanje ili nedovoljnu sposobnost rasuđivanja po pitanjima koja se odnose na njihova kulturna i prirodna dobara ili odnos neke zajednice prema nasleđu druge zajednice.**

Smernice:

Prilikom istraživanja, planiranja projekata i realizacije radova vanstručna javnost neke lokalne zajednice je zainteresovana za specifičnosti svog nasleđa i vreme realizacije takvih projekata. Preporučuje se stručnjacima konzervatorima da zauzimaju stručno neutralan stav i ne ulivaju lažnu nadu u mogućnosti da se slični projekti realizuju samo radi zadovoljavanja želje druge zajednice, ukoliko takvi radovi nisu neophodni.

Preporučuje se Sudu časti da kvalifikuje kao lakšu povredu etičkih i profesionalnih standarda stručnjaka konzervatora, ukoliko isti zloupotrebi emocije ljudi neke lokalne zajednice ili im uliva lažnu nadu, a kao teži prekršaj kvalifikuje zloupotrebu njihovog neznanja ili nedovoljnu sposobnost rasudjivanja.

- 6. Konzervator član Društva ne sme među ljude unositi osećaj veće vrednosti u odnosu na nečije drugo nasleđe i dobra, ulivati lažnu nadu prilikom dejstva više sile u vanrednim situacijama ili prilikom proglašenja vanrednog stanja, kojim prilikama se preduzimaju zakonom utvrđene mere obezbeđivanja i spašavanja kulturnih i prirodnih dobara u skladu sa zakonom.**

Smernice:

Preporučuje se Sudu časti da kvalifikuje kao lakšu povredu etičkih i profesionalnih standarda stručnjaka konzervatora, ukoliko isti nekome uliva lažnu nadu prilikom obezbeđivanja i spašavanja kulturnih ili prirodnih dobara tokom dejstva više sile u vanrednim stanjima i vanrednim situacijama, a kao teži prekršaj kvalifikuje unošenje osećaja ili zagovaranje kao veće vrednosti kulturnih ili prirodnih dobara jedne lokalne zajednice u odnosu na kulturna ili prirodna dobra druge lokalne zajednice.

VII**POŠTOVANJE RADA PRETHODNIKA I OSTALIH PRETHODNIH RADOVA**

- 1. Konzervator član Društva, shodno načelima akademske čestitosti, poštuje privatnost i poreklo dokumentacije, radno i akademsko dostojanstvo i integritet ljudi čije stručno i naučno delo upotrebljava ili o kojima piše. Pravo na privatnost je suženo kada je reč o javnim ličnostima koje upotrebljavaju kulturna i prirodna dobra, a posebno nosiocima javnih funkcija koje podrazumevaju korišćenje i upotrebu kulturnih i prirodnih dobara.**

Smernice:

U suprotnom se preporučuje Sudu časti postupanje kao u tački I, stav 1) i 2) ovog Kodeksa.

2. Konzervator član Društva trebalo bi da izbegava paušalne ocene o radu i kvalitetu rada prethodno angažovanih stručnjaka na poslovima zaštite kulturnih i prirodnih dobara i prethodno sprovedenih radova, naročito ukoliko su se takvim radovima sačuvali oblici i specifični podaci o prostoru, građevini, delovima građevina ili drugi specifični podaci u vezi drugih stvari i tvorevina.

Smernice:

U suprotnom se preporučuje Sudu časti postupanje kao u tački I, stav 1) i 2) ovog Kodeksa.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

3. U dokumentacije koja uključuje sećanje grupe ili pojedinaca, njihov lični bol i šok u istorijskom iskustvu, stručnjak konzervator i član Društva je dužan da svoja ispitivanja i potraživanja prilagodi tako da odražavaju duh saosećanja, diskrecije i poštovanja. Ova vrsta dužnosti i pažnje odnosi se i na prilike kada se sprovode radovi na kulturnim i prirodnim dobrima koja su od značaja za tradicionalne crkave i verske zajednice.

Smernice:

U suprotnom se preporučuje Sudu časti postupanje kao u tački IV, stav 4) ovog Kodeksa.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

VIII

KORIŠĆENJE ČASNIH SREDSTAVA

1. U prikupljanju projekata i dokumentacije, beležaka, informacija, fotografija, arhivskih i retkih dokumenata, zvučnih i video zapisa, Konzervator član Društva će se koristiti samo časnim sredstvima i izvore precizno navoditi u skladu sa odabranim pravilima citiranja.
2. Konzervator član Društva ne treba da nastavi sa anketnim merenjem i prikupljanjem podataka postavljanjem pitanja, telefoniranjem, fotografisanjem ili snimanjem privatnog lica ukoliko je zamoljen da odustane.
3. Pritisak na privatno lice da dâ odgovor na neko pitanje može biti nastavljen i nakon odbijanja, ali samo pod uslovom da za to postoji utemeljen javni interes.
4. Pravo je konzervatora člana Društva da, u odnosu prema organima državne uprave i drugim javnim institucijama, kontinuirano i javno postavlja pitanja za koja smatra da su od interesa za javnost. U sporovima do kojih dođe, Društvo konzervatora Srbije će pružiti pravnu pomoć i zaštitu.

IX POŠTOVANJE AUTORSTVA

- 1. Konzervatori članovi Društva poštuju i primenjuju važeće zakonodavstvo o zaštiti autorskih i srodnih prava. Kada se dobije dopuštenje za reprodukciju iz drugog izvora, to se čini uz uvažavanje autora i uz navođenje izvora.**

Smernice:

Konzervatori članovi Društva neće kao svoje potpisivati tekstove, crteže, ilustracije, fotografije, video i zvučne zapise drugih autora, a u suprotnom se to smatra teškom povredom standarda profesionalnog postupanja i kolegijalnosti.

Preporučuje se Sudu časti postupanje kao u tački VI, stav 3) ovog Kodeksa, kao i da bez odlaganja pokrene odgovarajući pravni postupak kod nadležnog agencijskog tela, u skladu sa zakonom.

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

- 2. Konzervator član Društva može da odbije i zabrani objavljivanje teksta, fotografije, crteža, ilustracije, zvučnog ili video zapisa kada je uredničkom, lektorskom ili drugom intervencijom izmenjen tako da je promenjen njegov smisao, kao i ukoliko su te izmene suprotne mišljenju i uverenju tog stručnjaka.**
- 3. Nije osnovano povlačenje i zabrana objavljivanja stručnog i naučnog teksta ukoliko se uredničkom, lektorskom ili drugom intervencijom zahteva izražavanje opreza ili navođenje druge mogućnosti, ili u slučaju kada za to postoji neki drugi opravdani, razuman i obrazložen razlog.**

Predlaže se suočavanje strana i pregovaranje u prisustvu članova Suda časti.

X ZAŠTITA KONZERVATORA I OBRAĆANJE JAVNOSTI

- 1. Konzervator član Društva koji se pridržava ovog Kodeksa uživa podršku i zaštitu svog profesionalnog udruženja.**
- 2. Konzervator član Društva koji se pridržava profesionalnih i etičkih standarda ima pravo na pravnu i materijalnu pomoć u zaštiti od od koruptivnih i negativnih posledica zbog obavljanja profesije.**
- 3. Svako ko smatra da je konzervator član Društva povredio neku od odredbi ovog Kodeksa, može se obratiti Sudu časti.**

XI
UČEŠĆE U MEĐUNARODNIM AKTIVNOSTIMA

1. Dužnost je konzervatora člana Društva da promoviše i zagovara aktivnosti Društva konzervatora Srbije prilikom učešća u svim međunarodnim aktivnostima i kroz sopstveno profesionalno delovanje.

XII
DOPUNA PRIMERIMA IZ PRAKSE (KRŠENJE AUTORSKIH PRAVA;
NEPRIMERENI SADRŽAJI; PRIVATNOST KONZERVATORA-RESTAURATORA;
NACIONALNA PRIPADNOST; ETIKA I FUNKCIJA; (NE)IMENOVANI KOMENTARI
U MEDIJIMA)

KRŠENJE AUTORSKIH PRAVA

NEPRIMERENI SADRŽAJI

PRIVATNOST KONZERVATORA-RESTAURATORA

NACIONALNA PRIPADNOST

ETIKA I FUNKCIJA

(NE)IMENOVANI KOMENTARI U MEDIJIMA

SKUPŠTINA
DRUŠTVA KONZERVATORA SRBIJE